

درس دوازدهم

فعالیت ۱ (صفحه ۱۴۸ کتاب درسی)

با راهنمایی دبیر درباره اهداف و انگیزه‌های صدام و حامیان خارجی او از تحمیل جنگ بر کشور ما با توجه به شرایط داخلی آن زمان ایران گفت‌وگو کنید.

با توجه به فروپاشی نظام شاهنشاهی و فروپاشی ارتش و نیز شورش‌های بعضی از مناطق ایران، رژیم صدام تصور می‌کرد موقعیت مناسب برای حمله به ایران فراهم شده است. صدام علاوه بر اهداف توسعه‌طلبانه ارضی، سعی می‌کرد تا از تأثیرات انقلاب ایران بر مردم عراق و به طور کلی مردم مسلمان منطقه جلوگیری کند، از نظر اقتصادی بر منابع نفتی ایران دست یابد و مناطق عرب‌نشین جنوب‌غربی ایران به ویژه خوزستان را تجزیه کند. رژیم‌های محافظه‌کار عربی منطقه و آمریکا نیز او را در این راه تشویق می‌کردند.

فعالیت ۲ (صفحه ۱۴۹ کتاب درسی)

ارزیابی و تحلیل

با توجه به سخنان امام خمینی (ره)، همفکری کنید و بگویید انگیزه و هدف صدام از اینکه در آغاز جنگ تحمیلی خود را «سردار قادسیه» می‌نامید، چه بود؟

«صدام هم پیش خود فکر کرد و شیطان‌های بزرگ هم این فکر را در او تقویت کردند که تو به ایرانی که الآن به هم‌خورده و هر ج و مرج است و ارتشی ندارد، حمله کن و اسم خودت را مثل سعد وقاص کن و خودت را فاتح قادسیه بخوان» (صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۹۲).

با یاد آوری نام قادسیه از نام یکی از جنگ‌های اوایل اسلام که در آن اعراب مسلمان، ساسانیان را شکست دادند، می‌خواست حس ناسیونالیسم عربی را تحریک کند و پشتیبانی اعراب را به دست آورد و به تجاوزگری خود مشروعیت ببخشد.

اشفیعی

فقالیت ۳ (صفحة ۱۵۰ کتاب درسی)

بررسی شواهد و مدارک

مفاد قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد درباره جنگ تحمیلی صدام علیه ایران و تهاجم نظامی صدام به کویت را بخوانید و تفاوت‌های آنها را با ذکر دلیل بیان کنید.

الف) قطعنامه ۴۷۹ (۲۸ سپتامبر ۱۹۸۰ / ۶ مهر ۱۳۵۹).

۱- از ایران و عراق می‌خواهد از هرگونه کاربرد زور به فوریت خودداری کنند و مناقشه خود را از راه‌های مسالمت‌آمیز و طبق اصول عدالت و حقوق بین‌المللی حل نمایند.

۲- از آنها مصرانه می‌خواهد هر پیشنهاد مناسب در مورد میانجیگری، سازش یا توسل به نهادهای منطقه‌ای و یا دیگر راه‌های مسالمت‌آمیز را بنا به انتخاب خود، که اجرای تعهداتشان را بر اساس منشور سازمان ملل تسهیل کند، بپذیرند.

۳- از کلیه کشورهای دیگر می‌خواهد حداکثر خویشت نداری را مبذول دارند و از هر اقدامی که ممکن است به افزایش و گسترش بیشتر مناقشه منجر شود، خودداری کنند؛

۴- از کوشش‌های دبیرکل و پیشنهاد وی در مورد مساعی جمیله برای حل این وضعیت پشتیبانی می‌کند.

ب) قطعنامه ۶۶۰ (۲ اوت ۱۱۹۰ / ۱۳ مرداد ۱۳۶۹) که بلافاصله پس از حمله صدام به کویت صادر شد:

۱- تهاجم عراق به کویت را محکوم می‌کند.

۲- از عراق می‌خواهد تمام نیروهای خود را بی‌درنگ و بدون قید و شرط از کویت بیرون ببرد.

۳- عراق و کویت را متعهد می‌کند که بلافاصله مذاکرات فشرده‌ای را برای حل اختلافات خود آغاز کنند.

۴- تصمیم می‌گیرد که مجدداً و در صورت نیاز تشکیل جلسه دهد تا اتخاذ دیگر تدابیر لازم را برای اجرای این قطعنامه بررسی کند.

در بندهای قطعنامه ۴۷۹ روند ملایم و غیرصختگیرانه آنها نسبت به عراق کاملاً آشکار است و حتی اسمی از تجاوزگری رژیم صدام نمی‌برد در حالی که در قطعنامه دوم به روشنی و با لحنی محکم و قاطع عراق را محکوم می‌کند. این موارد نشان می‌دهد که تا چه اندازه شورای امنیت جانب‌دارانه و با برخوردی دوگانه به نفع عراق و به نفع ضرر ایران عمل کرده است. این قطعنامه‌ها تحت تأثیر خواسته‌ها و منافع قدرت‌های بزرگ قرار داشت و سعی می‌کرد عراق متجاوز را در وضعیت یکسان با ایران قرار دهد. در قطعنامه دوم حمله عراق به کویت، نگرانی بیشتری برای شورای امنیت به وجود آورده است، در حالی که این اندازه دغدغه را در مورد ایران ندارد.

فقالیت ۴ (صفحة ۱۵۷ کتاب درسی)

کاوش خارج از کلاس (تاریخ شفاهی دفاع مقدس)

الف) با یکی از افراد خانواده، فامیل، آشنا یا همسایه که در دفاع مقدس مشارکت داشته است، درباره انگیزه و هدف او از حضور در دفاع مقدس، فعالیت‌هایی که انجام داده است یا خاطراتش از آن دوره مصاحبه کنید و گزارش مکتوب آن را به کلاس ارائه دهید.

ب) با تحقیق درباره زندگی و شهادت یکی از شهدای دانش‌آموز محله یا روستای محل زندگی خود، گزارشی تهیه کنید. با گردآوری خاطرات اعضای کلاس، مجله تاریخ شفاهی دفاع مقدس مدرسه خود را تدوین کنید. به عهده خود دانش آموز

پرسش‌های نمونه (صفحه ۱۵۸ کتاب درسی)

۱- انگیزه و اهداف صدام از تحمیل جنگ به ایران چه بود؟

۱- حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود، دسترسی و تسلط بر خلیج فارس و جدایی جزایر سه‌گانه ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان از ایران، ۲- تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی و جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در میان مردم عراق به ویژه شیعیان آن کشور، ۳- رسیدن به رهبری جهان عرب و ایفای نقش ژاندارمی در منطقه.

۲- مجامع بین‌المللی و کشورهای قدرتمند در برابر تهاجم ارتش رژیم بعثی عراق به خاک ایران چه واکنشی نشان دادند؟
مجامع بین‌المللی به صورت قاطع و مؤثر به وظایف رسمی و قانونی خود عمل نکردند و پس از شروع جنگ تحمیلی با صدور قطعنامه‌ای بدون آنکه تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران را محکوم کنند و از دولت متجاوز بخواهند که از مناطق اشغالی عقب‌نشینی کند، دو کشور را صرفاً به خودداری از ادامه جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواندند. قدرت‌های بزرگ مانند آمریکا، شوروی، فرانسه، آلمان و انگلستان هم، علاوه بر دادن انواع سلاح‌های پیشرفته و حتی تسلیحات شیمیایی به رژیم بعثی عراق، به لحاظ سیاسی نیز آشکار و پنهان از این رژیم جانب‌داری کردند.

۳- به نظر شما، چرا تمام اقوام، قشورها و گروه‌ها در سراسر ایران در دفاع مقدس مشارکت فراگیر و گسترده‌ای داشتند؟
چون این جنگ فقط مربوط به یک منطقه، قوم و قشر خاصی نبوده بلکه کلیت ایران را هدف قرار داده بود. سربازان متجاوز عراقی در صورت موفقیت و پیشروی، جنایت‌ها و وقایع خرمشهر و آبادان را در همه شهرها و آبادی‌ها تکرار می‌کردند.

۴- امام خمینی (ره) در مقام فرماندهی کل قوا چه نقشی در دوران دفاع مقدس داشتند؟

- فراخواندن همه قشورها به دفاع از خاک کشور و شتافتن به سوی جبهه‌ها
- توصیه به مسئولان برای پیشبرد امور جنگ و اولویت قرار دادن مسئله جنگ
- توجه ایشان به تقویت بنیه دفاعی و حمایت‌های ایشان برای بالا بردن کیفیت و کمیت امکانات و تجهیزات نظامی و تأمین بودجه‌های جنگ
- ایجاد تحول در روح و روان جوانان ایرانی با تمسک به مفاهیم جهاد و شهادت و یادآوری حماسه عاشورا و تقویت ایمان و روحیه جهادی آنان

۵- با راهنمایی دبیر و استفاده از محتوای درس، نمودار خط زمان رویدادهای مهم دوران دفاع مقدس را ترسیم کنید.

